

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefranate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 167.

Vineri, 31 Iulie (12 August).

1887.

Brașov, 30 Iulie 1887.

Se putea ușor prevedea, că mișcarea cea mai nouă din sînul Slavilor Austriei și mai ales manifestațiunile pressei cehice pentru slavism și pentru solidaritatea cu toți Slavii din imperiu, prin urmare și cu Croații și Slovaci din Ungaria, va deștepta mânia și îngrijirea politicilor din Peșta.

Cetitorilor noștri le este cunoscut în ce mod s'au exprimat în timpul din urmă organele de frunte ale Cehilor din Boemia asupra egemoniei maghiare-germane; le este cunoscut cum apelază aceste diare la „conștiința slavă“ și la comuniunea de interese dintre toate popoarele slave, cu scopul de a face odată finită supremației, de care suferă ați mai mult s'eu mai puțin, afară de aristocrația polonă, întreaga populațiune slavă a monarhiei.

Limbajul acesta al pressei boeme se înțelege că n'a putut să-l lase pe Unguri indiferenți. „Pester Lloyd“ a avut deja o polemă cu „Politik“ din Praga asupra ideii „solidarității slave.“ ér acuma își ridică din nou vocea în contra mișcării slave din Austria și începe a amenința, după obicei.

Nu putem trece cu vederea — dice „Pester Lloyd“ — „că Cehii își țin de „datoriă slavă“ a loră ca să de în viitor mai mare atențiune și opozițiune croate și ca să-i vină în ajutor; asemenea își fac de lucru în mod neatrebnic cu Slovaci noștri. Față cu partida guvernamentală croată ei iau în apărare cu tendința clară exprimată pe Starcevič și noua coalițiune opozițională; și în comitatele din Ungaria de sus se folosesc de ori-ce ocaziune posibilă și neposibilă, spre a lăți în sînul populațiunii slovace ura și nemulțumirea. Ce i drept, o pagubă însemnată nu ne-au putut pricinui până acuma, și vom sta la pîndă, ca să punem la timp capăt mașinațiunii otrăvitorilor de profesiune. Din toate rezultă însă că e metodă în nebuniă, că pe totă linia s'a pus în mișcare haita panslavistă. Și manifestațiunile din vorbă nu vin din partea foilor obscure cehice; nu, organe de partidă de primul rang recunoscut, în care obișnuiesc a scrie conducătorii majorității parlamentului de dincolo de Laitha, sunt cele ce întonează corul acesta sêlbatic panslavistic.“

E clar că foia tizaistă se turbură mai mult din cauza cochetării Cehilor cu Croații și cu Slovaci, și are totă dreptatea să fiă îngrijată de acesta, căci știe pré bine, că ura și nemulțămirea există de fapt și că prin urmare nu le va fi greu Cehilor de a-și împlini pretinsa loră datoriă slavă față cu Slavii din Croația și din Ungaria. Cu toate acestea „Pester Lloyd“ se prefacă a pune cea mai mare greutate pe agitațiunea unor foi cehice în contra strînsei alianțe cu Germania.

Faptul, că Cehii au simpatizat totdeauna mai mult pentru Rusia decât pentru Germania, îi este bine cunoscut foiei pestane și de aceea nici o pôte surprinde, decât astăzi diarele loră pretind, că din punctul loră de vedere slavă n'ar fi nici o nenorocire pentru Austria, decât Germania ar fi bătută în luptă cu Rusia și cu Franța.

Foia tizaistă amenință cu intervenirea Ungariei în afacerile interioare ale Austriei, pôte că se gîndesce la ajutorul ce — după „Kreuzzeitung“ — ar fi chemați Ungurii să-l dea comitelui Taaffe. Dér este mare întrebare, decât Cehii în împrejurările de față se vor retrage așa curînd dinaintea amenințărilor unguresc ca altă dată și decât nu vor răspunde și ei la amenințări cu amenințări.

Decă este puțin adevăr în afirmarea lui „Pester Lloyd“, că agitațiunea slavă în Austria se face cu metodă, atunci ușor s'ar pute, ca

un eventual amestec direct al Ungurilor în afacerile interne austriace să provoe tocmai ceea ce ei voesc să împedece, adică intrarea panslavismului în monarhia noastră.

În totu casul li se pregătesc Ungurilor o grea situațiune prin mișcarea cea mai nouă slavă. Ungurii puteau să fiă ați fără grije și să fumeze din pipă în liniște, decât politici loră nu erau așa de scurtă vedători și căutau să se împace sincer cu toate popoarele nemaghiare. Față cu Slavii nemulțămii de ați însă, ei voră avé o periculoasă pozițiune în luptă cu Cehii și panslavismul acestora se pôte folosi cu succes de arma ce le-o dă însuși modul de guvernare actual maghiar.

Și cumcă le este serios Cehilor cu solidaritatea slavă o dovedesc excursiunile ce se arangează din Boemia și în Boemia tocmai acum, cu scopul de a se întări legăturile dintre popoarele slave din monarhia.

Așa au mers Cehii din Peșta să viziteze teatrul din Praga, apoi cei din Praga s'au dus la Laibach cu un tren de plăcere ca să salute pe frații loră Sloveni, și primarul orașului a numit această întîlnire o „festivitate a solidarității slave.“

Ungurii, decât erau politici înțelepți, puteau să prevadă mișcarea slavă de ați și să-i prevină stabilind înăuntru un regim drept și echitabil. Atunci nu mai aveau a se teme de panslavism.

Esperiența de mobilizare în Franța.

După cum comunică „Agenția Liberă“, ministrul de război francesu a pregătit toate ordinele generale privitoare la executarea esperienței de mobilizare. S'a și întocmit redactarea afişelor cari vor trebui lipite în regiunea desemnată; nu lipsesc decât No. acestei regiuni și data „primei zile“ a mobilizării, cari vor fi adăugate cu mâna în ultimul moment, când guvernul va fi luat o hotărîre în această privință.

După aceste afişe, ministrul de război ordonă mobilizarea tuturor statelor majore, serviciilor și corpurilor din trupele regiunii hotărîte. Sunt convocați și trebuie, la vederea afişelor, să se ducă la posturile indicate prin scrisorile loră de serviciu s'eu libret: 1. Toți oficerii afești corpului de armata mobilizată. 2. Toți oamenii în disponibilitate s'eu în rezervă ai armatei active avînd domiciliul în regiunea interesată.

Omenii cari ar fi obținut o dispensă s'eu o amânare pentru anul 1887 precum și cei cari ar fi fost chiar convocați în cursul anului nu sunt scutiți de acest apel. Omenii așa diși la dispozițiunea autorității militare, acei ai serviciilor auxiliare, oamenii armatei teritoriale și ai rezervei sale, afectați la servicii speciale, vor fi convocați prin ordine de apel individual. Omenii cu reședința regulată în străinătate în Algeria și în colonii sunt scutiți de a răspunde la apel. Durata maximă a convocării este de 30 zile pentru oficeri și 28 pentru trupe. Oficerii și oamenii desemnați pentru serviciile speciale vor fi totuși reținuți până la sfîrșitul misiunii loră.

De altmintelea este probabil că pentru cea mai mare parte a omenilor convocați, durata apelului nu va trece peste 21 de zile.

Foile cehice și ministrul Gautsch.

Asupra cunoșcutei măsură a ministrului de instrucțiune Gautsch, prin care se desființează câteva gimnasil de stat cehice și altora li-se deține subvențiunea, se pronunță foile cehice cu mare amărăciune.

„Politik“ scrie: „Asigurăm pe ministrul Gautsch, că poporul cehic înțelege nisuița sa. El voiesc să deschidă ca'ea germanisării prin scôlă... Întrebăm pe ministrul-președinte Taaffe, cum se potriveșc măsurile lui Gautsch cu declarațiile solemne, ce le-a făcut dînsul în numele guvernului în sesiunea din anul acesta a parlamentului central, că guvernul va ține cont de

îndreptățile pretențiunii ale majorității, rămînîndu fidelu programei sale?..

„Narodny Listy“ dice: „Acum, după ce e gata pactul austro-ungar în partea lui cea mai esențială, Maghiarii și Germanii s'au scapați de ori ce temere și cred că a sosit momentul mult dorit de a arunca masca, a-și face plăcerea și a reduce pe Cehi la aceea pozițiune neînsemnată, la care, afară de Poloni s'eu mai bine dișu afară de nobilimea polonă, s'au redus toți ceilalți Slavi. E vorba ca Germanii să devină în Austria, ca Maghiarii în Ungaria, singurul popor pe care să se razime statul; precum în Ungaria limba maghiară așa să fiă aici limba germană singura limbă privilegiată și precum odinioară au perit în Ungaria de sus gimnasil slovace, așa țintesc a procedea acum în Austria contra institutelor negermane și în special contra celor cehice. Măsura ministrului Gautsch este cea dintăiu faptă a noiei ere maghiaro-germane. Poporul cehic a ajuns la pragul luptei celei mari de apărare. Înainte de toate trebuie să scapăm institutelor noastre, ce s'au amenințate prin retragerea subvențiunii de stat.“

„Hlas Narodna“ declară pe ministrul Gautsch de un contrar național al Cehilor și dice că aceștia nu se vor mai pute împăca cu elă niciodată. „...Ôre ministrul Gautsch se fi sêmțit că i-a sosit timpul? Să fi așteptat ôre numai, până ce s'au delăturat greutățile pactului — grație jertfelor aduse de Cehi — spre a se presenta opozițiunii germane ca ministrul ei, ca ministrul limbei de stat germane?... Procederea ministrului Gautsch va provoca o luptă fatală... Unde este însă contele Taaffe cu programa și promisiunile sale solemne?...”

Caracteristic este, că foile clericale în frunte cu „Vaterland“ aprobă măsura ministrului Gautsch împreună cu foile opoziționale germane, dicînd că ea s'a luat numai din considerațiunii bugetare. „Acăsta va trebui să n-o dovedescă ministrul la locul competent“, esclamă „Politik“. Acăsta foia declară acum afacerea ca o „afacere de onore“ pentru întregul minister și pentru parlament.

Guvernul a oprit meetingul conchiămat la Hochstadt în afacerea Gautsch. Pe ziua de 14 l. c. este conchiămat un mare meeting în aceeași afacere la Brünn. Foile cehice anunță că Cehii din Viena vor lua parte. Asemenea se va întruni la 28 l. c. în Ungarisch Hradisch un tabor cehic.

Esposiția slovacă și guvernul unguresc.

E bătătoare la ochi atențiunea ce o dă guvernul și foile unguresc esposițiunii slovace din Turoț Săn-Marton, di de di se raportează despre cea mai mică mișcare și despre tot ce se petrece acolo. Până și telegramele de felicitare ce le-a primit reuniunea femeilor „Jivena“ s'au amintite. Și anume a primit gratulări: din Agram dela Franz Folnegovic și dela redacțiunea foiei „Obzor“; din Esseg, dela frații Croați; din Sofia dela Zachaj; din Viena, dela Slovaci din Viena; din Praga dela doi privați; din Bucuresc dela Slovaci de acolo; din Neoplanta, Neusohl, Jolsva, Trencin ș. a.

Acăsta uimitore atențiune ce o dă guvernul și foile unguresc esposițiunii slovace își are scopurile ei, negreșit că nu binevoitoare. Guvernul unguresc cu totă căta „patriotică“ jidano-maghiară caută pete'n sôre și nod în papură, dér de ar pute închide esposițiunea ori d'a face pe Slovaci să nu le ticnescă festivitățile și să nu se pôtă bucura până'n urmă de rezultatele muncii loră materiale și spirituale.

Astfelu o telegramă din Peșta comunică, că guvernul a pus să se observe cât se pôte de strict cele ce se petrec în Turoț-Săn-Marton, pentru ca în casu de nevoi să intervină.

Puternic guvern!

Desființarea protecțiunii germane în România.

Consulul german imperial din Bucuresc aduce la cunoștința tuturor supușilor germani de facto în România următorul emis:

„Guvernul imperial german a renunțat cu data

de 1 Ianuarie 1888 — precum s'a întâmplată acesta și din partea Austro Ungariei — la exercitarea dreptului de protecțiune asupra acelor Germani, cari nu sunt supuși ai imperiului german (așa numiți supuși de facto). Această decisiune s'a și adusă la cunoscința guvernului regal român.

Sub astfel de împrejurări, vă incunoscinteză prin această, că nu vi-se va mai acorda dela 1 Ianuarie anul viitor favorul protecțiunii consulare. Vi se lasă în voia însă a cere să fiți primiți ca cetățeni ai statului român ori să obțineți cetățenia germană în mod legal.

SCIRILE ȚILEI.

„Ellenzék“ și-a aflat obiectul cel mai potrivit pentru a scrie articuli de fond, anume: despre câni. Declară însă din capul locului, că nu de aceea scrie despre câni, pentru că dora ar invidia traiul acestora, căci — țice el — pe lângă tot deficitul în care se află, încă n'au ajuns chiar până acolo, ca să fie avizați la mâncarea și traiul cânilor. Cu toate acestea se provacă la o statistică engleză, pentru a arăta, că nu e tocmai bagatelă suma ce o consumă întreținerea cânilor și de aceea propune în fine, ca să se arunce pe proprietarii de câni o dare cât se poate mai mare. — Prin statistica memorată s'a constatat, că în Europa totu la 15 oameni se vine un câne, adică pe continentul Europei se vin două milioane câni. Calculându-se întreținerea pe țică a unui câne numai cu 5 cr., și vin 100,000 fl. pe țică. Acesta este calculul cel mai mic, căci la noi de exemplu, în Ungaria, sunt mai mulți stăpani, cari au mai mulți câni decât membrii în familie, așa că se poate pe ușor socoti totu la 5 oameni un câne. Cât pentru cost, de asemenea este știut că mulți câni consumă pe țică mâncare mai mult decât de 5 cr., ba — după cum țice și „Ellenzék“ — *forte mulți câni sunt, cari au un cost la totu casul mai escelent decât al unui bietu învătătoru calvinesc*. Pentru astfel de câni, așa țică de lucșu, propune „Ellenzék“ de a se pune o dare cât mai mare. Rău destul însă, că s'a pus dare și asupra cânilor dela țără, cari sunt de mare folos pentru economul dela sate și de cari pĂcurarul și ciobanul mai ales, nu pot să se lipsescă. Dér acestia sunt mai toți Români, decât plătescă!

Pentru premiile viitoare *exposițiunii de vite în Deșu*, ministrul unguresc de agricultură a dăruit suma de 3000 fl. și 4000 franci.

Scritorii și artiștii unguresci vor face în comun o *escursiune în Ardelu*. Vor pleca la 21 August și vor cerceta tote locurile mai însemnate din punct de vedere „unguresc“ ale Ardelului. „Kolozsvar“ într-unu articol de fond arată plăcerile ce le vor avea scriitorii și artiștii unguri, când vor vedea acestu pământ „pretutindena îngrășat cu sângele martirilor unguresci“, când vor vedea „fântul popor, despre care Ipolyi țicese, când era în viață, că e din același timp cu cea mai vechiă limbă, cu limba sanscrită, e frate cu această limbă, se trage imediat din aceeași trupină străbună, avendu-și amândouă originea în prima limbă de pe pământ... când vor vedea pe acestu popor, care de o mie de ani este proprietarul acestor văi și deluri san țite, pe poporul unguresc... Nu este popor, care să fi mai admirabil, mai interesant și mai eroic decât Maghiarul“. — Așa ne spune cel puțin „Kolozsvar“

și cine n'are minte poțe să-l și credă. Cine ar fi crețut v'odată, că în Clușiu e atăta fantasi! Sciau ei bine, Clușeni, de ce ceru strămătarea institutului de alienați din Sibiu la Clușiu.

In *Fineșul săsesc* de lângă Clușiu unu incendiu a prefăcut în cenușă la 8 August c. șese case împreună cu intregu mobiliarul și tote clădirile economice din jur. N'a fostu nimic asigurat. Incendiu a provenit din neatențiunea unor copii, cari erau acasă, în timp ce părinții lor se aflau afară la lucrul câmpului.

Sub titlu „*Scrieri pentru învățarea limbei „Volapük“*“ a apărut în ediția lui Grimm Gusztáv o broșură ung. tradusă după autorul german dr. Obhidal. „Ellenzék“ varsă schinte și cenușă asupra d-rului Obhidal, despre care țice că a făcutu o limbă, numită „limba lumei“, care în sine nu este altceva, decât o infamă scurtare a bunelor cuvinte originale nemțesci, o ticăloșire a acelor cuvinte, unu atentat cu bombe contra limbei lui Schiller și o idiotică încercare din partea acelu doctor cu cap de bostan, Obhidal, de a prinde în curse pe omeni cu miute, despre cari presupune dr. Obhidal, că și ei au în capu paie în locu de creeri. „Ellenzék“ aduce și câteva cuvinte din limba „Volapük“, arătându că această este formată în mare parte din limba germană, latină etc. — Și sciți de ce „Ellenzék“ s'a cătrănit așa cumplit? Fiindcă limba Volapük nu are nici o vorbă unguresc. Dora o limbă menită pentru comerțul întregi lumii, nu va căuta nutrimentu la patele Altailor!

Intre preotul unguresc Alex. Bethlendi și între invătătorul Alex. Szekely, amândoi în comuna *Tamasda*, din comit. Bihorul, esista o forte mare dușmănie, provenită din patima beției la care e datu invătătorului. La 5 August lucrurile au ajuns la o catastrofă. În cimitirul local, unde funcționa preotul și invătătorul la o înormentare, scosa invătătorul deodată unu revolver și dete trei împușcături asupra preotului, care fu greu rănit în cefă. Invătătorul s'a predatu singur auto ritaței.

Societatea de acții, întemeiată cu mari jerte bănesci pentru exploatarea isvôrelor de păcură de lângă *Poiana sĂrată* a falimentat. Licitațiunea s'a ținut la 7 August n.

In *Clușiu*, reședința Kulturegyletului ardelean, două femei au atrasu într-o cursă la 7 August n. pe fata de 15 ani a olarului Iosef Gyulai, anume Paulina, sub pretextu ca să i procure unu serviciu avantajos, unde a fostu violentată. Fata, neputându suporta o asemenea rușine, s'a inecat în Someșu. Afacerea e la judecătoria penală.

Noulu filosof Heinrich *Schmitt*, cancelist la judecătoria din Zombor, face în „*N. fr. Presse*“ următoarea rectificare: Premiul pentru o scriere filosofică nu s'a recunoscutu nici unia din scrierile intrate la societatea din Berlinu, prin urmare nici operatului seu (cu totă recunoșcerea amintită și perspectiva d'a se publica scrierea de cătră societatea filosofică din Berlinu, care a publicat premiul), fiindu că juriul n'a apreițiat pe filosofii antic și din evul mediu, și pe contrarii și succesorii lui Hegel, și au găsitu că suntu neclarități în formă și cuprinsu.

„*Romaenische Revue*“, ce apare la Reșița în ediția d-lui dr. *Cornelius Diaconovich*, cuprinde în fasciculul VII de pe luna lui Iulie: *Zur Lage der Romänen in Ungarn. Rundschau: (Ungarische Zustände. — Verfolgung der romaenischen Schulen. — Nationalitätenpolitik vor den Wählern. — Magyarisierung. — Heute und vor 10 Jahren. — Wahrheitsscheue Patrioten. — Romänen und Deutsche. — Magyarisierung und kein Ende. — Der ungarische Cultusminister über die Nationalitäten. — Wie das magyarische Brod gemacht wird.)* — *Das Thal des Pinte* (Eine romaenische Volkssage, erzählt von S. Fl. Marian, deutsch von Alexander Diaconovich). — *Berner's „Romaenien.“* — *Blümlein „Vergies“*. (Romaenische Volkssage in Versen, deutsch von C. de la Tismana. — *Durch die Jahrhunderte*, von Carmen Sylva. — *Literatur (Dosoftei's Psalter. — Ein Buch über die Wallachen)*).

Literatura română la Castelul Peleş.

Cetim în „*Voința Națională*“: Sămbătă, 15/27 Iulie, d. și d na V. A. Urechia au avut onorea de a dejuna la Castelul Peleş. După dejun, la care luară parte d. I. C. Brătianu și doctorul în teologie d. Dalton din Petersburg, Maiestatea Sa Regina dori să asculte două din legende culese de V. A. Urechia, din acele ce d-sa povestesc la seratele literarii ce dă în folosul fondului statuei lui Miron Costin. D. Urechia ceti povestea lui *Ion Istetul*, (care avu atătu de mare succesu la academiă și pe aiurea,) cum și legenda lui *Glăntă porcariul*, o legendă minunată, comună — negreșită cu variante, la mai tote poporele ariene. În limba germană ea a fostu dată în versuri de cătră Burger; în limba spaniolă ea a fostu culsă de cătră folcloristul Trueba; în limba francesă au datu de ea folcloriști ca Paul Sebillot, Francisc Blade, Cosquin.

Minunate sunt apropierea aceste ale literaturii orale ale popoarelor! Acestea probază odată mai mult, că ar trebui poporele să trăiască între ele ca nisce deverați frați!

Maiestatea Sa Regina a ascultat, ni-se spune, cu multă plăcere legenda originală a lui Ion Istetul și a fostu forte mulțămită amintindu-și frumoșele versuri ale legendei germane, se o afle reproducă în povestea lui moșu Dudău din satul Bărbesc a lui Mironu Costin.

D. Urechia a arătat Maiestăței Sale *maguetele* statuei lui Mironu Costin, și Maiestatea Sa a binevoitu a provoca scurte amintiri din viața nemuritorului Cronicar.

Această serată literară s'a prelungit mai multe ore, grație interesului cu care glorioșă noastră suverană și poetă, ascultă totu ce se referă la limba și istoria națiunei române!

Agricultura în Germania.

O excursiune agricolă făcută la Rosalia 1884 în provincia Saxonica. (Urmare.)

Ai nu potu trece, fără a nu pune în vedere cetitorilor reducerea și împușinarea cea mare a oilor, cari la Români, cu totă abundența de pășuni și liveți naturale, cu totă economia noastră estensivă și raporturile primitive, au ajunsu să fiă și în privința numărului cu mult mai puțin decât în statele înaintate în cultură, cum e Germania etc., de unde pășunile și ogorele au dispărutu de multu, cedându totu locul, ce a putut fi numai brădatu, agriculturii intensive, horticulturii și viticulturii.

FOILETONU.

(25)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioni S. Spartalii.

VIII.

Isola Bella.

Trebbe să mărturisim, că glumele caraghiosului erau cam prea piperate în grosolănia loră naivă pentru ca să le putem da locu aci. Ele erau în gustul epocii și mai cu semă a publicului prea puțin delicat, căruia se adresa oratorul.

Cum — cum, toți rideau ca nisce nebuni și risul era așa de comunicativ, încatu chiar Ricardo uită vorbele d'adineaori ale nebulului și încep și el să riță.

St. Leger se strimba, țipa, spunea felu de felu de prostii. Alerga dela o masă la alta, vorbindu cu unii, dându cu țifa altora, plin d'o vervă îndrăcită, care părea că n'are să se mai sfirșescă.

Deodată însă se opri. De unde i era fața roșie, acum i se învineț. Caraghiosul s'apucă cu amândouă mâinile de gatu, pe când totu corpul părea luat din iele. Nicic nu mai putea mira din partea lui. Fiecare crețu că asta era o nouă farsă a lui, până când îl vădură, însă pe bietul bufon că deodată cade lungu peste masă. Toți săriră să i dea ajutor.

Fia-care bănuia că i se întâmplase ceva. În sfirșitu unul din ei, mai bătutu la cap, se gândi să bage două degete în gatul nebulului și pe urmă țice cătră ceilalți:

— Polișinelu și-a inghițitu instrumentul.

Acesta era o întâmplare destul de obișnuită. Nimeni nu cuteză să se indoiască și fia-care crețu că această era cea de pe urmă ispravă a lui St. Leger, căruia și începuseră să i ție cuvântul funebru, pe când îl duceau spre castel în starea destul de ticăloșă în aparență.

Insă Saint Leger nu trebuia s'ajungă la castel pe patul pe care îl duceau. Cortegiul abia apucase să facă 50 de pași când Polișinelu strănută așa de tare încatu omeni cari îl duceau, de groză, îl trintră jos și o rupseră d'a fuga. Insă Caraghiosul în locu să rămăie lungiu jos ca unu mortu, ce trebuia să fie, sări deodată pe picior, își băgă ér gatul între umeri, își făcu deci cocșele la loc și încep se țipe.

Fiecare întorse capul și putu să vedă pe caraghiosu probându prin salturile și strimbăturile lui că niciodată nu fusese mai sănătosu. Când îl vădură acum, entuziasmul omenilor de serviciu nu mai cunoscă margini.

Cu deosebire s'audea isbucinidu risul răsunător al lui Ricardo. Insă deodată, tocmai când ridea el mai tare țindu se de galdur, simți călu scutură cineva de braț. Întorse capul și vedu pe Fiametta galbenă și tremurându.

— Ce ai Fiametta mea mitică? o întrebă Ricardo spăriat.

— Vin' cu mine! îi țice Fiametta trăgându pe gondolieru la o parte.

Se duseră până la unu loc, unde nu mai putea nimeni să i auză. Atunci ea se întorse spre Ricardo:

— Nu'ți este rușine, gondoliere, să riți, să beai și

să cânți pe când pe stăpanii noștri îi așteptă poțe o primejdiă mare? țice ea.

— Ce primejdiă, Fiametta? întrebă gondolierul.

— Ce primejdiă! nu știu, însă instinctul meu de servitoare devotată îmi spune, că stăpanii noștri sunt în pericol de morie în momentul de față! țice Fiametta.

— Ce te face să crești această, dragă Fiametta?

— Ți-se pare ție lucru firesc totu ce se întâmplă de câteva țile împrejurul nobilei Felice Badoer?

— Ce?

— Ce fel! tu Ricardo mă întrebă astfel, tu care ai ridicat de jos pe ténorul Luciano asasinat sub Procurații. Ia spune-mi, crești tu că pe densusul a vrut ucigașul să-l asasineze?

— Nu, negreșitu, și nimeni nu s'a mirat mai mult decât mine, când am vedutu că nu era stăpanul meu.

— O! dér are să se lămurească misterul acestu... fiindu că noi o să scim să descoperim pe ucigașul d-lui Luciano.

— Să descoperim de ucigașu! să nu doresc astfel de lucru, Fiametta! țice Ricardo cu unu gestu de grăz.

— Pentru ce nu?

— Fiindcă elu nu este poțe pe deplin răspundător. Ucigașul a lovit, e adevărat, însă unu altu i-a îndreptat mâna! țice Ricardo din ce în ce mai turburat, gândindu se că mișelul ucigașu era tatăl logodnicei lui.

— Și cunoscem noi pe celu ce a pus la cale pe ucigașu? țice Fiametta.

Astfelu după cele din urmă date statistice în raportul cu populațiunea la 100 0meni se veneu în Ardeal (1884) câte 77,6 oi, în România întrégă (1884) câte 88,94 oi, ér în unele districte cum e Bacăulú numai 26,84. Romanú 33,33, Putna 40,00. Tecuci 40,55. Tutova 40,99, Váslui 40,93 oi, etc.: față cu aceste numere însé după datele biuroului de statistică alú Germaniei în anulú 1883 veneu pe câte 100 0meni în Prusia occidentală 97,9 oi, în Pomerania câte 168,4, în Posnanía câte 112,6, în Prusia orientală 75,9, Brandenburg câte 73,4. Hanovera 70,4, în Prusia întrégă câte 53,6 oi, ér în statele Meklenburg-Strelitz câte 187,8, Meklenburg-Schwerin 164,4, Waldeck 118,9, etc.

Acéstă comparațiá e destulú de instructivă spre a ne aráta ce avemú de făcutú. Décá acum cu introducere comasárilor forțate, cultura și ținerea ôiei țurcane și bársane nu se mai rentéză, în *biá țigaiá* avemú unú materialú escelenťu, din care prin o nutrițiune și îngrijire sistematică și prin o împárechiare rațională ér nu lásatá în voia naturei, în scurtú timpú s'ar puté crea totú așa de ușorú o rassá de láná fină par excellence, câtú și o rassá de carne, care s'e sustiná concurența cu cele mai bune rasse de carne din Anglia: Cotswold, Southdown, Lincoln, Hampshire, Shropshire etc. Láná țigaii, dela naturá e o buná láná de piepteni — nemť. Kammwolle — care la bursele din Viena, Berlinú, Londra etc. se vinde maza cu câte 150—180 márci germane séu 70—80 fl. v. a. ér noi căpátmá pe ea numai câte 40—50 fl. v. a. din cauza multelor noduri și subțieri ale ei — hungerfeine Wolle — în urma deselorú și îndelungateilor fláménderi și neingrijiri, la carú au fostú espuse oile.*)

În fine pe la ôrele 3 d. p. stomaculú nu se mai mulțámia cu privirea și admirarea câmpului, ci ne silú s'e venimú acasă unde ni se gátise unú pránđu bogatú, care satisfécú și cerințele lui. Atátú bucatele câtú și beuturile nu lásau nimicú de doritú. După ridicarea mesei merserámú éráșí josú în curte, ca s'e visitámú frumoasa colecțiune de cará și instrumente agricole, precum și localurile fabricei. Că cele dántéiu státed în șiruri sub cerulú liberú, esuse lu inriuririle temperaturiei, amú amintitú de já mai susú. În fine ne arátarâ gáurile de unde scotú nisipulú pentru cládiri și marga, pentru ameliorarea pámentului, precum și gropile, în carú își pástrau tãieții de sfeclé.

Deórece asupra acestora trebuie s'e uai reviu odatá voiu aminti acum primulú și uniculú metodú de pástrare practicatú pán' acum. Stecelele 1e zacharú după ce în fabrică au fostú tãiate mérantú și prin opárire de o jumétate de orá li s'a estrású totú zacháruľu, se scotú din fabrică și se restitue cultivatorului de sfeclé, care din caúsă că ele afará de zachárú conținú încá tóte elementele nutritive, ca și sfecla neatúsă, le întrebuintéză ca nutrețú de vite, parte próspete, și parte murate. Pentr muratú și conservare pe timpú îndelungatú le îngropá pe câmpú în nisce gáurí de 1 metru adéncime și 1 metru lățime, le acopere cu pámentú, sub care ele apoi se înácredú și conservá destulú de bine în tótna viitóre. După ce s'au înácritú le iau numai dela unú capétú, rămánéndú incolo acoperite, le amestecá cu paía

*) Celorú carú se intereséză mai de aprópe de cultura ôiei țigaié, și cunoscutú limba germaná, le potú recomanda raportulú prof. A. Szankirályi dela Clușú-Mánástire publ. în Mittheilungen des kön. ungar. Ministeriums für Ackerbau, Gewerbe und Handel, Pest 1886 II u. III Helt., precum și studiulú meu făcutú în limba germaná: Das Tzigaja-Schaf, ihr Wesen und ihre wirthschaftliche Nutzbarkeit, Halle a S 1887.

tãiate — hacarbá — și vitele le mánancá fórte bucurosú. Se înteelege că modulú acesta de pástrare nu e practicéu deórece tãieții éșiți din fabrică conținú încá fórte multá apă, peste 94%, și decí nu potú fi transportate la distanțe mai mari, fără a'și perde din valóre în tr'unú modú considerabilú, apoi stratulú de pámentú pusú pe ele totú nu le feresce de muceđeli în páturile din susú de risipá etc. (Va urma.)

Mulțámítă publicá.

Bistrița, la 24 Iulie 1887.

Románii din Bistrița, avéndú de já mai mulți ani o lipsá fórte mare de 2 prapori roși, pentru înfrumsetarea bisericiei și pentru éșirea din când în când cu dênșii la țeriná, s'au sfátuitú mai unii, mai alții, cá cum și în ce modú s'ar puté procura acești prapori, după vorbire și cugetare páșise înainte cu energiá d-lú Augustinú Cimbulia, cancelistú de advocaturá, și luase asupra sa căștigarea alorú 2 prapori. În ziua Invierei lui Isusú Christosú s'a începutú lucrulú acesta și făcéndú o colectá merse din casá 'n casá pe la inteligénții Románi și plugari páná când cu mare osteneală adunase suma de 68 fl. 50 cr. v. a., cu carú s'au procuratú praporii. Că colectanți au fostú d-lú Augustinú Cimbulia și Pavelú Săngeorzanú, primulú merse pe la inteligénța din locú, alú doilea pe la plugarii locuitori în Bistrița. Praporii s'au comandatú la firma Roșú și Häusler, fotografi în Bistrița, dênșii i-au făcutú mai ieftinú, decum i-ar fi procuratú din Pesta séu din altú locú și și mai trainici și eleganți

Colectantulú d-lú Augustinú Cimbulia, își dá pe cale diaristicá, după cum a și apromisú d-lorú contribuenți, peste totú ce a colectatú dênșulú și alú doilea colectantú urmátórea dare de sémá:

Alesandru Siláși, protopopú 1 fl., Danilá Lica advocatú 1 fl., Gavrilá Manu, advocatú 1 fl., Pompeiu Hosu, inginerú 1 fl., Iacobú Morariu 1 fl., Popú 50 cr., Vasile Ranta, jude la tribunalú 1 fl.; G. Verticú, jude trib. 1 fl., Simion Popú Andron 50 cr., T. Cráciunú 50 cr., Demetriu Lazarú 30 cr., Stefanú Váráreanú 50 cr., Graurú, oficialú 40 cr., Moldovanú 40 cr., Mateiu Botta 50 cr., Georgiu Cira 50 cr., N. N. 50 cr., Alesá Timoteiu 20 cr., Pavelú Echimú 20 cr., Todorú Beșonú 20 cr., George Botta 20 cr., Milos Nicolícú, c. r. majorú 1 fl., Alesandru Roșú, fotografú 50 cr., Ioanú Curescu, c. r. căpitanú 1 fl., Lukács Gergely 50 cr., Virág testvérek 50 cr., N. Hanganu, c. r. căpitanú 1 fl., Danilá Pascu 20 cr., Gavr. Neamťu 50 cr., F. Häusler, fotograf 50 cr., Andreiu Pasculú 50 cr., Nicolau Hásfálcánú 1 fl., Ioanú Moldovanú (Cuiuțiu) 1 fl., Regina Marolda 50 cr., George Mateiu, tipografú 50 cr., Nico Marinú, c. r. căpitanú 1 fl., Ioanú Cristea 40 cr., Ioanú Gavriluțú 50 cr., George Romanú, c. r. sergentú 20 cr., Ioane Vasilichi 50 cr., Antonú Brehariu, c. r. sergente 1 fl., N. Bohoțelú, c. r. sergente 50 cr., Blandú 50 cr., Silvestru Bezerusky 1 fl., Samuilú Klein, maler 1 fl., Ioane Petrinjelú 40 cr., Vasele Ilie 20 cr., Danilá Dura 30 cr., Tergovits Eduard 1 fl., Garabet Balintú 50 cr., Greger Szongott 1 fl., Ceușianu, c. r. locotenentú 40 cr., Nicolae Báilá, c. r. sublocotenentú 1 fl., Teodorú Dorotheiu 50 cr., Sam. de Urbanú 30 cr., Parasca, c. r. sergentú 20 cr., T. Popú 30 cr., Raveca Roșú 50 cr., Parascu Pokorny 40 cr., Mihaiu Dorotheiu sen. 50 cr., Ioanú Geția, corporalú de polițiá 50 cr., Sam. Gross 50 cr., Stefanú Ungurú 30 cr., Teofilú Grigorescu, invétátorú 50 cr., Clementú Anisiu, papucardú 50 cr., M. Pasculú 10 cr., Ioanú Muresianu, máiestru pardositorú 1 fl., Mihaiu Dorotheiu jun. 20 cr., Teodoru Ceuca 40 cr., Mitru Botariu 20 cr., Gorița Gaború 20 cr., Lazarú Ruben, malerú 50 cr., Mitru Beșonú 20 cr., Mitru Marcu 50 cr., Alesandru Tarția 50 cr., Mitru Ursulú 20 cr., Mihaiu Mitteanu 50 cr., Vasile Berbecariu 20 cr., Pavelú Prislopanú 20 cr., Mitru Têrnoveanu 20 cr., Mitru Cuculú jun. 20 cr., N. Gonza 20 cr., Óre cine

40 cr., I. Pinzi 1 fl., Ioanú Berbecariu 10 cr., Dim. Vichi, c. r. sergentú majorú 1 fl., Ioanú Ilie 50 cr., Carolina Galú 1 fl., Fira Szatary 50 cr., August. Cimbulia 50 cr., Ioanú Berbecariu 20 cr., Ioanú Botta 10 cr., Stefanú Turnumatá 20 cr., Vasile Têrnoveanu 20 cr. (Va urma.)

SCRÍ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

GASTEIN, 11 Augustú. — Impératulú germanú a plecatú de aci ér la 3 1/2 óre după amédži.

ORȘOVA, 11 Augustú. — Prințulú de Coburg se imbarcá aci pe unú vaporú închiriatú și va debarca în tóte porturile bulgare.

CONSTANTINOPOLÚ, 11 Augustú. — În urma schimbárei ce a luat'ó cestiunea bulgará, Pórta a renunțatú a jái trimate cerculara cătrá puteri. În cercurile diplomatice se vorbesce că nicí o putere nu recunósce pe prințulú de Coburg înainte de a fi recunoscutú de Pórta.

SALZBURG, 11 Augustú. — Impératulú germanú a sositú aci.

DIVERSE.

Unú legatú mare. — Regele tunurilor Krupp a făcutú, după cum comunicá pressa renană de Vestfalia, o donațiune d'unú milionú de márci constituindú o fondațiune pentru lucrátórii gigantice sale fabrici de tunuri.

Congresú Volapükistú. — La 6 Augustú n. s'a întrunitú în München alú doilea congresú volapükistú, fiindú salutatú óșpeții din partea reuniunii volapükiste d'n München. Preotulú Schleyer, inventatorulú limbei uniuersale, a primitú presidiulú de onóre și vorbi despre însemnátaea limbei uniuersale. După aceea s'a cântatú cu acompaniare de musicá imnulú volapük de Schleyer, precum și unú cântecú de H. Sehnepper, președintele reuniunii volapükiste din München În 6 Augustú au începutú desbaterile.

Unde nu se póte îngropa. — Din Neapole se anunță, că groparii (îngropátórii) s'au pusú în grevá. E de doritú acum, ca în Neapole s'e facá grevá și—mórtea, în nécazulú gropariilor.

Contra porțiilorú mici la birturi. — Sub președința prefectului s'a formatú în Parisú o societate cu scopú d'a constringe pe birtași, a servi porțiile de carne după greutate. În prospectú se đice: „Listele de bucate suntú destulú de scumpú socotite și decí nu e cu cale a fi supúș arbitriului birtáșiei, câtú de mare s'e fiá porția. Celú ce cumpără páne de 2 sous (cruce!) póte alerga la judecátória, decá e jái ușorá de cum e prescrișú; unú biftecú de 2 franci trebuie s'e fiá câtú o farfuriá de mare. Domnilorú birtași, carnea férta o vindeți întreitú de scumpú decum o plătiți. decí în schimbú nu lásati s'e plece óșpeții în același timpú cu stomachurile góle și cu buzunarele góle“. Reuniunea are 12,000 membri.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ á 5 cr. se potú cumpéra în totungeria lui I. GROSS, și în librãria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editorú: Iacobú Muresianu.
Redactorú responsabilú: Dr. Aurel Muresianu.

— Da, ilú cunoscemú! repetá Ricardo strîngéndú pumnii.

— Și în ziua ceremoniei logodnei, când cortegiulú éșea din bisericá metropolitaná a Padovei, cređi cá numai din întémpłare s'a desprinsú bolovanulú de piatră și a căđutú de pe coperișulú casei la unú pasú de ténérulú Felice Badoer? Spune tu, Ricardo, nu cređi curatú cá piatră i-a fostú aruncatá într'adinsú?

— Da! În clipa aceea mi-se pironiserâ ochii pe podestatulú, — đise Ricardo băténdu-se pe frunte. — Ei bine, Fiametta mea mititícá, tu imi aduci aminte acúm o particularitate pe care áși fi uitat'ó negreșitú decá nu mi-ai fi adus'ó aminte...

— Ce?...
— Cu o clipá mai 'nainte d'a cadé pétra, nu-și oprise podestatulú calulú în locú?

— Ca s'e se plece la feréstra litierei (trásurei) în care mergea fiica Adriaticei.

— Celú puțin așa vrea elú s'e đicá. Ei bine, sunt sigurú acum cá tocmai când își oprí elú calulú, își pironí privirea, scii, numai o clipá pe casa de unde a căđutú pétra.

— Asta era semnalulú pe care ilú da ucigașilorú.

— Cređi tu, Fiametto?

— Te mai indoiesci, Ricardo? te indoiesci! đise Fiametta băténdú în palme cu unú accentú de desperare.

— Ba nu, nu mé mái indoiescú! đise Ricardo a cărú fisionomiá veselá se întuneca totú inai multú de când vorbea cu Fiametta,

— Alțeva n'ai mái bágatú de sémá? întrebá camerista.

— Oh, da, încá ceva, fiindú-cá, nu-i așa? trebuie s'e-ți spunú totú, Fiametto!

— Veđi bine, totú, spune'mi totú și s'e-ți aduci aminte cá vieța scumpilorú noștri stápani atêrná de asta...

— Ei bine, în ziua când amú plecatú noi din Padova, fiindú-cá nu mi-se spusese ce s'e facú, mé dusesemú în grajdú s'e vedú calulú pe care trebuia s'e lú incalice tinerulú meu stápanú. Calulú ásta, după cum ai pututú s'e bági și tu de sémá, este unú calú fórte frumosú, dér fórte iute și speriosú pe câtú se póte. Pe când voiau s'e puné șéua pe elú, mé uitamú la o șea fórte scumpá pe care voiau s'e i-o puná... când bágai de sémá sub oblânculú de dinainte, în loculú unde trebuia s'e batá în gárbița calului, unú cui alú cărú vîrfú trebuia s'e înteepe și s'e întárite calulú îndatá ce l'ar fi incálecatú călárețulú.

— Și asta era încá o încercare ca s'e-lú omóre.

— Đeu, eu am cređutú întâiu cá a fostú numai vre-o prostiá a unui lucrátóru și am smul-sú cuiulú fără s'e spunú niménui. Cu tóte astea, ținéndú sémá de loculú unde era pusú, trebuie s'e márturisescú cá este mái multú decâtú sigurú cá cuiulú fusese pusú într'adinsú.

— S'e fi sigurú, Ricardo, cá stápanii noștri suntú incungiuurai de curse și de pericule și nu cređú cá ar fi de prisosú ca s'e ne încercámú s'e-i ferimú.

— Ce trebuie s'e facú pentru asta, draga mea Fiametta? Poruncesce tu și eu facú.

— O Dómné, eu nu cređú cá trebuie s'e ne tememú

áșa de multú câtá vreme mirii se vorú afla în sala ospéțului și chiarú câtá vreme vorú sta în insulá... Decá i-ar lovi podestatulú, ori cine ar puté pricepe. Inșé tinerá mea stápaná a spusú, cá doreșce s'e se culce în nóptea acéstá în Padova, în schitulú Fetelorú Nobile. Cum o s'e se facá drumulú dela Isola Bella páná la Pesc'hiera?

— Oh, câtú despre acéstá, mé însărcinezú eu! Eu am s'e fiu șefulú luntrilorú în carú au s'e se sue stápanii noștri și n'am s'e primescú pe bordú decâtú ómeni bine cunoscuți de mine și de carú voiu puté răspunde.

— Imi făgăduesci, Ricardo?

— Da, dráguța mea Fiametta, pe iubirea ce am pentru tine, îți făgăduescú!

— Te cređú. Mái înainte de plecare du-te de vizitezá luntrile. Eu mé întrecú la castelú unde póte s'e se bage de sémá lipsa mea.

— Și când ne cununámú? întrebá Ricardo ținéndú pe cameristá de fustá.

— Peste puținá vreme.

— Și páná atunci?

— Ține arvuna acéstá! đise fata trámițéndú o bezea*) gondoliului.

În sala cea mare a ospéțului tótá lumea ridea, cãnta, vorbea; numai podestatulú sta cu sãnge rece. Ér Felice Badoer, deși nu era áșa de veselú ca ceilalți, era dusú de virtejulú petrecerei și nicí nu bága mácarú de sémá adéncá máhnire íntipáritá pe figura Veneției.

(Va urma.)

*) Semnú de sărutare, făcutú cu degetele pe buze.

Cursul la bursa de Viena
din 10 Augustu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Rentă de hârtie) and numerical values.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 28 Iulie st. v. 1887.

Table with 3 columns: Item description (e.g., Renta română, Impr. oraș. Buc.), Cump., and vënd.

Cursulu pieței Brașov

din 11 Augustu st. n. 1887

Table with 3 columns: Item description (e.g., Bancnote românesce, Argint românesc), Cump., and Vënd.

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimite esactu arătându-se și posta ultimă.

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration (pe trei luni, șese luni, unu an) and Price (3 fl., 6 fl., 12 fl.).

Pentru România și străinătate:

Table with 2 columns: Duration (pe trei luni, șese luni, unu an) and Price (10 franci, 20, 40).

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Sosirea și plecarea trenurilor și postelor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Peșta:

Trenul de persoane Nr. 307: 7 ore 20 de minute sera.
Trenul mixtu Nr. 315: 4 ore 01 minută dimineața.

2. Dela Brașov la Bucuresti:

Trenul acceleratu Nr. 302: 5 ore 37 minute dimineața.
Trenul mixtu Nr. 318: 1 ora 55 minute după amăzi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Peșta la Brașov:

Trenul de persoane Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de amăzi.
Trenul mixtu Nr. 316: 9 ore 52 minute sera.

2. Dela Bucuresti la Brașov:

Trenul acceleratu Nr. 301: 10 ore 12 minute sera.
Trenul mixtu Nr. 317: 2 ore 32 minute după amăzi.

A. Plecarea postelor:

- a) Dela Brașov la Răznov-Zărnesci-Branu: 12 ore 30 min. după amăzi
- b) " " " Zărnesci: 4 ore după amăzi.
- c) " " " in Săcuime (S. Georgi): 1 ora 30 minute noaptea.
- d) " " " la Făgăraș: 4 ore dimineața.
- e) " " " la Săcele: 4 ore dimineața.

B. Sosirea postelor:

- a) Dela Răznov-Zărnesci-Branu la Brașov: 10 ore înainte de amăzi.
- b) " " " Zărnesci la Brașov: 9 ore a. m.
- c) Din Săcuime la Brașov: 6 ore sera.
- d) " " " Făgăraș la Brașov: 2 ore dimineața.
- e) " " " Săcele la Brașov: 6 ore 30 minute sera.

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with multiple columns showing train routes, stations, and times for lines like Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grase.